

guren uit dien kring. Een van de zes presidenten van den Wereldraad, de Franschman Marc Boegner, verkondigde onlangs, dat het Roomsche-Katholicisme de belichaming is van 't petrinsche element in het evangelie. In de Grieksche-Katholieke kerk daarentegen leefde sterk en heerlijk de johannische geest. Terwijl in het protestantisme — wie weet wat dat is? — de boodschap van Paulus beslag op de geesten had gelegd. En het was nu de groote opdracht van de moderne christenheid door een waarachtige eenwording van deze kerkgemeenschappen een synthese van de drie genoemde bloeisel van het christendom tot stand te brengen, een synthese die aan de menscheit een volheid van christelijk geloof en leven zou verschaffen. Een andere leider in de oecumenische beweging betoogde niet lang geleden, dat het tot een „kruisbevruchting" van de kerken moest komen. Geheel in de gedachtenlijn van Boegner, verwachtte hij daarvan de eenheid en de doorbraak van een nieuwen vorm van christendom, rijker dan ooit in de wereld was gezien. En, om maar niet meer te noemen: de Chineesche professor Chao, de president van den Oostelijken sector van den Wereldraad, de man, die dus ook de leiding heeft over alle „Indonesische" kerken, die gereformeerde inclusie, droomt van en profeteert over een „christendom", dat een hoogere synthese is van het goede, dat Confucius, de oude, Chineesche moralist, Karl Marx, de profeet van het historisch materialisme en Jezus Christus verkondigden. En onlangs kon men in een Amerikaansche tijdschrift een brief vinden van zijn hand, waarin hij de extatische vreugde van hem en zijn studenten beschreef, toen de communistische troepen zijn woonplaats binnentrokken.

Het spreekt eigenlijk wel vanzelf, dat deze eenheidspsychose geen enkelen sector van „het christendom" onberoerd laat. Ook in onzen eigen kring concentreert zich de strijd en de spanning der laatste maanden voor een groot deel om de vraag in hoeverre en op welke wijze de eenheid der geloovigen, speciaal met hen, die zich permanent blijven binden aan wat een reeks synoden als „leer" vaststelden en formeel handhaafden en die bleven instemmen met het synodale oordeel uit 1944, dat de geschorste en geweerde ambtsdragers niet weder ontvangen en erkend mochten worden als wettige ambtsdragers van Gods Kerk, verkregen kan worden.

Ik wil nu in deze samenkomst enkele opmerkingen maken over het zoeken van de ware eenheid der kerk.

Wanneer men gaat spreken over de eenheid der kerk moet vóór alles vaststaan, dat Jezus Christus de eenheid zijner kerk wil. Hij heeft die gevraagd van zijn Vader als loon op zijn arbeid. En daarom moet in alle geloovigen de brandende begeerte naar en het voortdurend gebed om de eenheid van allen, die den Heer Jezus Christus in waarheid liefhebben, leven. Wie deze eenheid der kinderen Gods, ook ten aanzien van het kerkelijke leven, niet zoekt met alle kracht, verloochent daarin zijn Meester.

De groote beslissende vraag bij het zoeken naar de eenheid is evenwel deze: wat wil Jezus Christus dat wij met het oog op het bereiken van die eenheid doen? Het staat immers voor ieder, die ook maar eenigszins kijkt heeft op het werk Gods in Christus door den Heiligen Geest vast, dat ook de eenheid der kerk, de eenheid in het zichtbare, de eenheid dus om preekstoel, doopvont en avondmaalstafel, uitsluitend en alleen het werk des Geestes kan en mag zijn. Iedere eenheid, welke niet door den Heiligen Geest is gewerkt en geschonken, is een caricatuur en een bederf. Evenals geloof, bekeering, zaligheid alleen en uitsluitend gaven Gods zijn, zoo is het ook met de eenheid. Maar zooals God de menschen met het oog op het gelooven, zich bekeeren en het verwerven der zaligheid actief maakt — werkt nuszelfs zaligheid met vreezen en beven! — zoo doet Hij dat ook in verband met de eenheid der kerk. En zoo komt dus op ons af de vraag: Welke activiteit, welke geloofsactiviteit vordert God van ons met het oog op de door Hem uitdrukkelijk geëischte eenheid aller geloovigen.

Om een antwoord op deze vraag te zoeken kunnen we om zoo te zeggen overal in de Schrift te gast gaan. God spreekt immers overal in zijn Woord over de eenheid van zijn volk en den weg, welke daar naar toe leidt. Vandaag willen we speciaal naar de boodschap luisteren welke Christus door zijn apostel Paulus de kerk aller eeuwen op het hart bond. Het is wel eens gezegd, dat door Paulus twee machtige waarheden zijn gepredikt. In den brief aan de Romeinen het: gij wordt uitsluitend en alleen door Gods genade zalig! In den brief aan de Efeziërs het: de kerk is de geestelijke tempel waarin God woont, de tempel die gebouwd is op het fundament van de apostelen en profeten! Welnu, uit de boodschap, welke ons in den brief aan de Efeziërs bereikt, willen we thans een moment aandachtig beluisteren.

In hoofdstuk vier schrijft Paulus in woorden, die buigen onder den last, welken ze moeten torsen, over de eenheid der kerk.

En als hij dat doet — en daar wil ik met allen nadruk op wijzen — begint hij uit te schilderen de eenheid der kerk die er is. Het is dan

Prof. C. Veenhof.

alsof hij zijn broeders toeroept: Wanneer gij wilt spreken over de eenheid der kerk, richt uw hart dan allereerst op de bestaande, onaantastbare, eeuwige eenheid der kerk.

Paulus teekent die eenheid met een reeks van woorden, die als even zoovele zoeklichten de eenheid der kerk in volen rijkdom voor oogen tooveren. We willen ze stuk voor stuk nagaan.

Eén lichaam is het! Zoo begint Paulus. En met dit woord typeert hij de kerk als een machtig, organisch geheel, dat uit talloze, eindeloos gevarieerde leden bestaat. Onderling zijn zij onlosmakelijk verbonden en ze werken allen in eigen functie en met alle hun geschonken gaven mee aan den bloei van het geheel. Ieder lid is lid van en voor alle andere. Maar ook, omgekeerd: alle leden afzonderlijk en het groote geheel dienen en streven naar den bloei van ieder afzonderlijk lid. Maar wanneer Paulus de kerk een lichaam noemt zegt hij nog meer! Ze wordt met dat woord immers ook aangeduid als een zichtbare werkelijkheid. De zichtbaarheid der kerk wordt zoo als één van haar wezenskenmerken op den voorgrond geschoven: Jezus Christus had zelf reeds allen nadruk op deze zichtbaarheid gelegd. Sprak Hij er niet van dat men een hardnekkigen zondaar moest aanbrengen bij de gemeente: Zeg het der gemeente, zei Hij (Matth. 18:16). En Hij verzekerde ook, dat zijn kerk een stad op een berg en een licht op den kandelaar moest zijn. Nu geeft Paulus deze boodschap door en accentueert haar nog eens extra. Want evenmin als men bij een onzichtbare gemeenschap een man kan aanklagen en evenmin als een onzichtbare stad of een onzichtbaar licht mogelijk is, is ook de idee van een onzichtbaar lichaam een dwaasheid.

Een tweede typeering van de kerk geeft Paulus met het woord: één Geest. Met dit éne woord opent hij een machtig perspectief! Hij ziet de duizenden en miljoenen, die in de kerk worden geroepen. En dan ontdekt Paulus, dat in al die miljoenen de éne, zelfde Geest, de Heilige Geest van God woont en werkt. En Hij doet in die allen principieel volkomen hetzelfde. Hij vernieuwt ze allen en doet ze allen wandelen in de wegen des Heeren.

En behalve door en in den Heiligen Geest, zijn alle leden der kerk óók onlosmakelijk verbonden door de ene hoop, die aller hart vervult.

Want allen is voorgeschikeld en toegezegd de éne groote zaligheid van het nieuwe Jeruzalem. Toen ze door Christus geroepen werden, werden ze allen getrokken in den lichtkring waarboven de hemel opent. Zoo werden ze allen geroepen in de hoop op de eeuwige heerlijkheid. En in die hoop zijn ze onverbreekbaar één. De overweldigende heerlijkheid van Gods eeuwige Vaderhuis grijpt de harten van allen en bindt ze samen in een steeds groeiende hunkering naar de schoone toekomst.

Met deze woordentrits begint Paulus de eenheid van Christus heilige kerk te bezingen. Hij ziet ze achtereen volgens als een eenheid naar buiten (één lichaam), een eenheid naar binnen (één Geest) en een eenheid van doel, van toekomst (één hoop). En samen beelden deze woorden de eenheid der kerk uit naar haar blijvend, onaantastbaar bestand.

Maar Paulus is met de genoemde drie woorden nog lang niet aan het eind van zijn lied. Onmiddellijk laat hij ze volgen door een ander drietal. Het is de trits: één Heer; één geloof; één doop.

Wanneer Paulus deze woorden uitsprekt gaan zijn gedachten speciaal naar het verleden. Het wonder van

het ontstaan, de geboorte der kerk gaat voor hem leven. Eens immers waren alle, alle leden der kerk goddeloos. Dat wil zeggen slaven van Satan. Maar toen is Jezus Christus gekomen. En Hij heeft hen met zijn bloed vrijgekocht en tot zijn eeuwig, onaantastbaar eigendom gemaakt. Nu zijn allen slaven van Jezus Christus. Hij is voor eeuwig hun Heer. En allen zijn in dien eigendomsband onverbreekbaar aan Christus en aan elkaar verbonden.

Maar die Christus deed nog meer! Hij kwam met zijn woord naar de zijnen toe en drong met zijn woord hun harde harten binnen, zoodat dat woord daar ging heerschen ten leven! Of, anders gezegd: Jezus Christus werkte in hen het geloof! Is het geloof soms iets anders dan het voor het woord van Christus open gemaakte en open gehouden hart? Maar zie, dit wonder wrocht Christus in al de zijnen, in al de leden van zijn kerk. Hierin zijn ze dus allen óók één, dat ze onder de heerschappij van Gods woord werden gebracht en mitsdien gehouden. Ook in het éne woord dat in allen kwam heerschen ligt zoo de eenheid der kerk verankerd.

En daarbij kwam de doop. De éne doop. Want er is maar één doop ten slotte. De doop van Jezus Christus. Alle miljoenen doophandelingen, die in den loop der eeuwen plaatsvonden zijn niets anders dan uitwerkingen en doorwerkingen van Christus' éenen doop. Alle doopwater, dat in alle eeuwen gesprengd werd, druppelt van Christus' hoofd op het voorhoofd der zijnen. En daarom ligt ook in den doop een machtige onverbreekbare band tusschen allen die Jezus Christus van zijn Vader ontving. Allen werden door één doop tot onderling onverbreekbaar saamverbonden leden van de éne, heilige, katholieke kerk gestempeld.

En nog is Paulus' lied over de machtige eenheid van Christus' bruidskerk niet ten einde! Hij steekt zelfs naar nog dieper diepte af en klimt tot nog hooger hoogte op. De eenheid der kerk, zoo roept hij tenslotte uit, ligt eeuwig vast in God! Gods éénheid openbaart zich, wil zich openbaren, in de éénheid der kerk. Zoo waarachtig als God één is, is ook zijn kerk één. Want God is God en daarom zijn alle leden der kerk omvallen, doordrongen van zijn eeuwige, allen vasthoudende, allen beheerschende soevereine macht. En die God is bovendien ook Vader. Daarom zijn alle leden der kerk Gods kinderen en aller broeders en zusters. In de wereld moge men worstelen om een waarachtige broederschap der menschen in het leven te roepen. Het zal nimmer gelukken. Broeders worden alleen zij die één Vader bezitten. En wie den Vader verwerpen zullen nimmer broeders zijn. Maar in de kerk is dit ware kindschap en deze ware broederschap volle werkelijkheid voor eeuwig!

Ja, deze in God gefundeerde, en Gods eigen eenheid weerspiegelende, éénheid der kerk is de eerste en laatste, hoogste en diepste eenheid, welke er kan bestaan. Paulus worstelt met de taal om haar althans eenigermate in het licht te plaatsen. Deze God is boven allen, zoo roept hij uit. Eén God troont boven alle leden der kerk en houdt ze allen in zijn éenen, machtigen greep. Maar Hij maakt tegelijk en gelijkelijk allen tot de instrumenten van zijn macht, door welke Hij mee zijn heerschappij tot effect brengt. Hij is door allen. En deze God, Die zoo oneindig ver boven alle scheepsel verheven en soverrein alles in zijn dienst plaatst en houdt, deze God woont ook in al de zijnen. Hij is ook in allen.

Zie, broeders en zusters, dit is het lied, dat Paulus over de bestaande, onvernietigbare, eeuwige eenheid van Christus' kerk zingt. Kan ze krachtiger en massiever onder woorden worden gebracht dan hier geschiedt?

Wanneer men evenwel dit paulinische woord goed op zich heeft laten inwerken moet er toch wel onafwendbaar een benauwende vraag in ons opkomen. Want met dit woord staan we midden in een kerkelijke wereld, welke daarmee zoo erg als maar mogelijk is schijnt te vloeken. Is de christenheid niet verpulverd in een ontelbare hoeveelheid „kerken", groepen, gemeenschappen, secten en wat dies meer zij? Wat moet men nu, staande in een zoo verschrikkelijke verscheurdheid, met dit paulinische woord beginnen? Kan men het werkelijk volhouden en waarmaken, dat de kerk van Christus één is en waarachtig één blijft?

Heel velen hebben toen een prachtige uitweg uit deze impasse gevonden. Ze hebben de idee van een „onzichtbare" kerk geconstrueerd. En toen nam men met alle woorden Gods omtrent de kerk, waarmee men in de aanschouwelijke, kerkelijke wereld geen raad wist, de vlucht naar die onzichtbare kerk! Speciaal deed men dat met alles wat God omtrent de eenheid van zijn kerk zegt. „We moeten de eenheid der kerk bij die onzichtbare kerk zoeken", werd toen de verlossende leuze. Naar dit recept behandelde men nu ook de zooveel besproken woorden van Paulus. En inderdaad: zoo was men van alle narigheid af. Want een onzichtbare kerk kan men niet zien en controleeren, ook niet in haar éénheid.

Maar we zullen de prachtige woorden van Paulus over de eenheid der kerk niet verdampen door ze aan de mythe van een onzichtbare kerk te endosseeren!

De zaken liggen hier geheel anders.

Om daar uw oogen voor te openen moge ik u er op wijzen, dat Paulus enkele verzen ná die, welke de aanwezige, werkelijke, onaantastbare eenheid der kerk

bezong tot de kennis een be Is d Pas dat de voor e hij, dat even r we dae hoevee Zeu tegeu stuitte Niet We de pre roept wij in vaardig heid, h bezitte Heer e God, e sing (met e door d door d werkt, toe te h e b h Welr denken lus op woorde zichtba den H Hem, z volledig onze v warden leven v zelfe e wereld komend God Je En het In Chr sen e Jezus Indie het we tussche zon. E andere andere

Wan schen e van Pa m o e we voe kindere gevee real het gea wordt Geest a historie dend k deren C worden Heer w Ook a een du Onm eenheid g e n a uitdeelt lijk dit ven na heeft. Men heeft d maken s abrupte Laat de zake stevig wat do omtrent nu me empiris Men gaven I waarin kon uit Hoer En l profetes ders en Of, a m b t Later broeder